

Onze initiatieven voor 2015

Jaarplan

alliander

Energie voor vandaag en morgen

In onze moderne samenleving is energie overal noodzakelijk: thuis, op het werk en in de openbare ruimte. Wij zorgen ervoor dat energie op elk moment voor klanten beschikbaar is. Het komende jaar is daarbij van historische betekenis, omdat we ons honderdjarig bestaan vieren.

De basis van ons bedrijf werd in 1915 gelegd met de oprichting van de N.V. Provinciale Geldersche Electriciteits-Maatschappij (P.G.E.M.). Hoewel onze opdracht voor een betrouwbare energievoorziening door de jaren heen gelijk bleef, is de relevantie en afhankelijkheid van energie in de samenleving sterk toegenomen. We gebruiken bijvoorbeeld steeds meer elektrische toepassingen, zoals mobieltjes en tablets. Bovendien zijn de energiebewegingen in onze netten dynamischer geworden. Energie verplaatst zich niet alleen van de energiecentrale naar woonwijken of bedrijven, maar ook van en naar windmolens, elektrische auto's en andere duurzame installaties. Steeds meer consumenten en bedrijven produceren zelf elektriciteit of biogas en leveren het teveel aan duurzame energie terug aan onze netten. In de komende jaren verwachten we dat die trend in een versneld tempo doorzet. Dit vraagt om flexibilisering van onze netten om duurzame energieoplossingen mogelijk te maken. In 2015 breiden we onze infrastructuur verder uit en moderniseren we onze netten.

Ook moderniseren we onze dienstverlening. Dat betekent dat we efficiënter werken en gemak centraal stellen voor klanten. In 2015 bieden we meer dan 360.000 klanten een slimme meter aan. Via energie-apps en energiemanagementsystemen van derden krijgen klanten met een slimme meter een beter inzicht in hun energieverbruik en wordt meer zichtbaar hoe zij energie kunnen besparen.

Om de energiewensen van stakeholders te ontdekken, gaan wij met hen in dialoog. We spreken onder meer over hun duurzame ambities, lokale initiatieven en over ontwikkelingen in de sector. Met provincies, gemeenten en andere klanten werken we ook aan de uitvoering van het Energieakkoord, waarin afspraken zijn gemaakt over duurzaamheid en energiebesparing. In 2020 moet 14% van alle energie in Nederland duurzaam worden opgewekt. Met nieuwe initiatieven ontdekken we de mogelijkheden die elektrische mobiliteit, duurzame gebiedsontwikkeling en duurzaam wonen bieden en wat het effect ervan is op het toekomstige energiesysteem. Dit helpt ons om keuzes te maken als het gaat om investeringen in onze netten.

In dit jaarplan leest u welke stappen we in 2015 zetten voor de betrouwbare energievoorziening van vandaag én morgen.

Raad van Bestuur

Ingrid Thijssen, Mark van Lieshout en Peter Molengraaf

100-jarig bestaan

Komend jaar vieren we ons eeuwfeest met klanten, medewerkers, aandeelhouders en investeerders. Meer informatie over onze activiteiten vindt u vanaf eind maart op www.alliander.com.

Energy Exchange Enablers

De energievoorziening van de toekomst vraagt om nieuwe business-concepten die gebruik maken van prijselasticiteit. Energy Exchange Enablers ontwikkelt nieuwe technologie waarmee we de energievraag van gebouwen en apparaten koppelen aan het duurzame energie-aanbod. Dit helpt om slim gebruik te maken van duurzame energiebronnen en verlaagt de energierekening met behoud van comfort. Met Realtime Energy Exchange bieden we een goedkope en schaalbare oplossing. Daarnaast ontwikkelen we een dienst die de elektriciteitshandel mogelijk maakt tussen consumenten en prosumenten (consumenten die ook producent zijn van energie).

www.realtime-energy-exchange.com

Smart Society Services

Steeds meer objecten zijn van afstand te monitoren en te besturen via IT en webapplicaties. Daar speelt Smart Society Services op in. Wij leveren marktconforme open platformdiensten voor publieke infrastructuur en de openbare ruimte. Ons open source platform stimuleert het ontstaan van innovatieve, duurzame en slimme toepassingen voor de openbare ruimte. Dit helpt de maatschappij vooruit. Een eerste toepassing is FlexOVL, een dienst die Liander in 2015 introduceert. Gemeenten krijgen hiermee meer regie en invloed op de openbare verlichting. Zij kunnen zelf de openbare verlichting schakelen, sneller storingen verhelpen en energie besparen. Daarnaast zijn gemeenten niet meer afhankelijk van één bepaalde leverancier. Uiteindelijk zullen via FlexOVL alle 800.000 lichtmasten in het Liander gebied gemonitord en bestuurd worden.

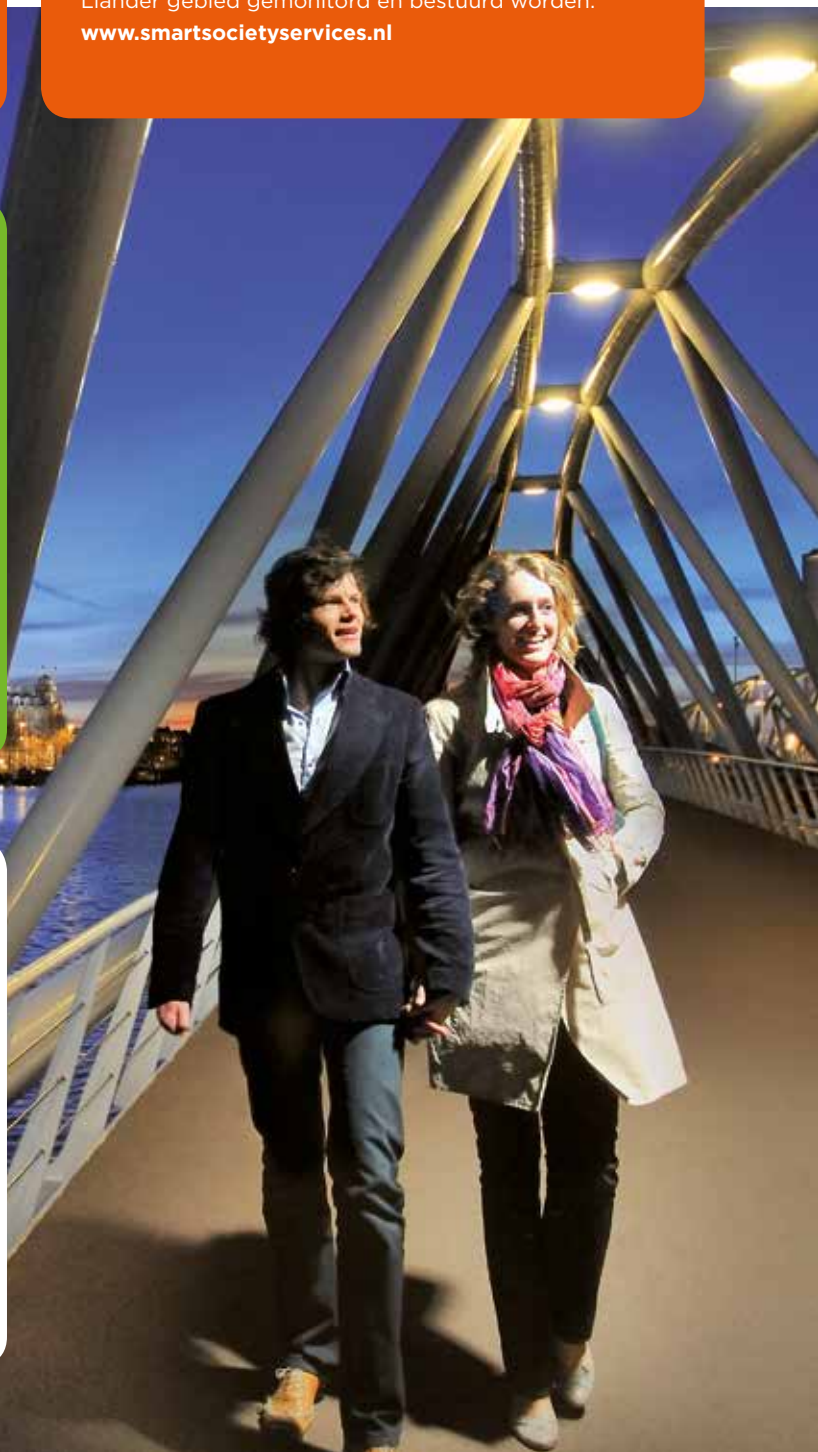
www.smartsocietyservices.nl

MPARE

MPARE wil een aangenaam, veilig en gezond leven voor iedereen mogelijk en makkelijk maken. Daarom werken we met verschillende partijen aan innovatieve energie- en domoticadiensten. Energieleveranciers, vastgoedbeheerders, scholen, app-bouwers, witgoed- en bruingoedpartijen doen met ons mee. Ons startpunt is ENDAX, een centraal platform dat veel verder gaat dan energie. Het verbindt miljoenen organisaties en consumenten in meerdere landen. Iedereen kan aanhaken op dit open en onafhankelijke platform en elke gebruiker heeft zelf regie over zijn data. Ons doel: een energierevolutie die verduurzaming op een aantrekkelijke manier mogelijk maakt. www.mpare.net

Locol

Omdat een goed idee op meerdere plekken waardevol kan zijn, brengt Locol slimme initiatieven van plek naar plek. We zoeken slimme lokale initiatieven en zetten kennis, middelen en ons netwerk in om projecten verder te brengen zonder het lokale aspect uit het oog te verliezen. Samen met terreineigenaren, festival-organisatoren en evenementenspecialisten realiseren we bijvoorbeeld een duurzame energievoorziening voor festival- en evenemententerreinen. Locol werkt ook samen met partners als Amsterdam Smart City, European Innovation Partnership en lokale overheden. www.locol.me

Inhoudsopgave

Dit doet Alliander	4
Missie, visie en strategie	6
Energie voor onze stakeholders	7
Onze doelstellingen in 2015	8
Verbonden met de regio	12
Noord-Holland	14
Amsterdam	15
Zuid-Holland	16
Flevoland	17
Gelderland	18
Friesland	19
Noord-Brabant	20
Duitsland	21
Nieuwe markten	22

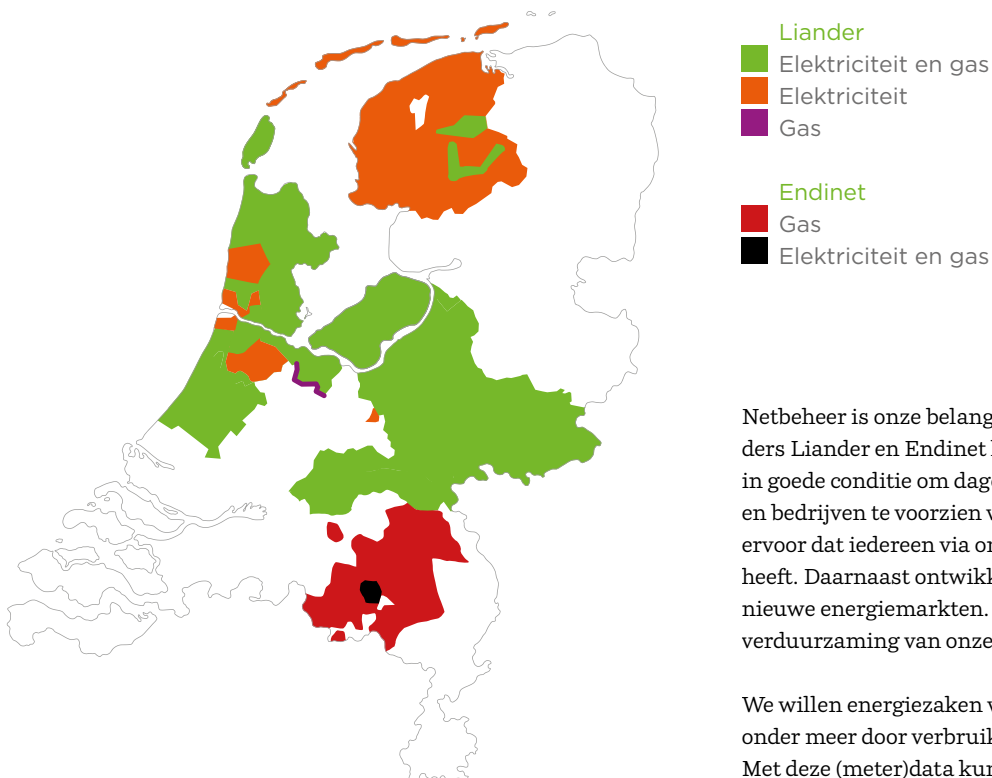
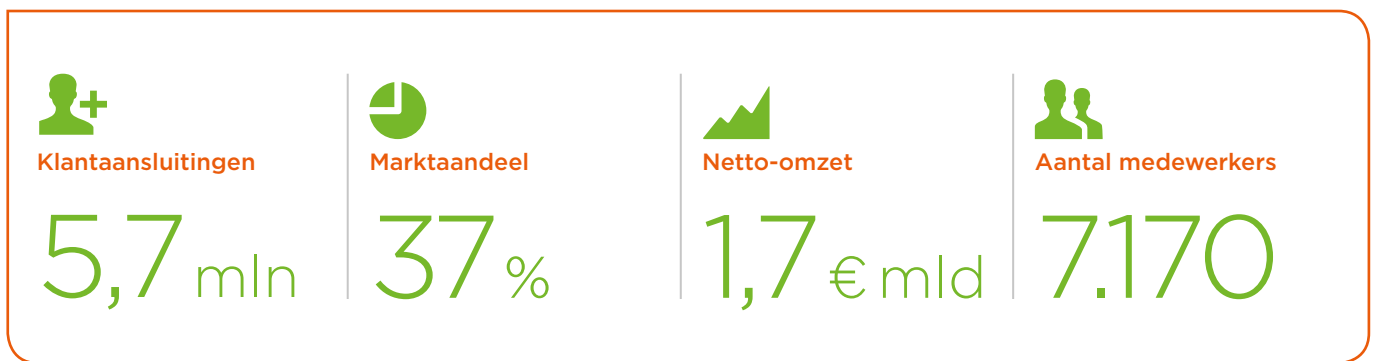

Meer inzicht in uw energieverbruik

Behalve bij werkzaamheden aan het netwerk, kunnen klanten ons in 2015 ook ontmoeten bij de installatie van hun slimme meter. Onze monteurs installeren in 2015 naar verwachting meer dan 360.000 nieuwe meters. In 2020 moet de meter aan al onze klanten zijn aangeboden. In combinatie met handige apps en energiediensten van derden krijgen klanten met een slimme meter realtime inzicht in hun energieverbruik en de teruglevering van energie. Zo wordt het dus makkelijker om te ontdekken hoe zij energie kunnen besparen. Het doorsturen van meterstanden en technische informatie over de slimme meter gaat in de toekomst via ons (beveiligde) telecomnetwerk dat we in 2015 verder aanleggen in onze regio's.

Dit doet Alliander

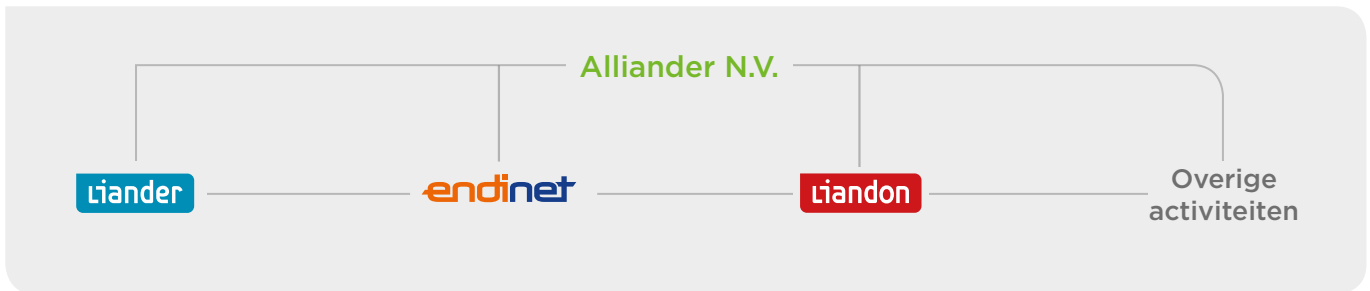
Alliander is een energienetwerkbedrijf. We werken aan de energievoorziening van vandaag én morgen. Daarom onderhouden we de bestaande infrastructuur en ontwikkelen we een slim energienet voor de toekomst waarbij iedereen energie kan gebruiken, produceren en leveren. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.

Netbeheer is onze belangrijkste activiteit. Onze netbeheerders Liander en Endinet houden de energie-infrastructuur in goede conditie om dagelijks miljoenen consumenten en bedrijven te voorzien van gas en elektriciteit. Zij zorgen ervoor dat iedereen via ons netwerk toegang tot energie heeft. Daarnaast ontwikkelt Alliander bedrijfsactiviteiten in nieuwe energiemarkten. Hiermee dragen we bij aan verdere verduurzaming van onze samenleving.

We willen energiezaken voor klanten gemakkelijker maken, onder meer door verbruiksgegevens beschikbaar te stellen. Met deze (meter)data kunnen klanten gebruikmaken van apps en andere (online) energiediensten. Omdat ons netwerk open is, kunnen klanten bovendien kiezen van wie zij energie willen. Bijvoorbeeld van een lokale duurzame energiecoöperatie of van een landelijke energieleverancier.

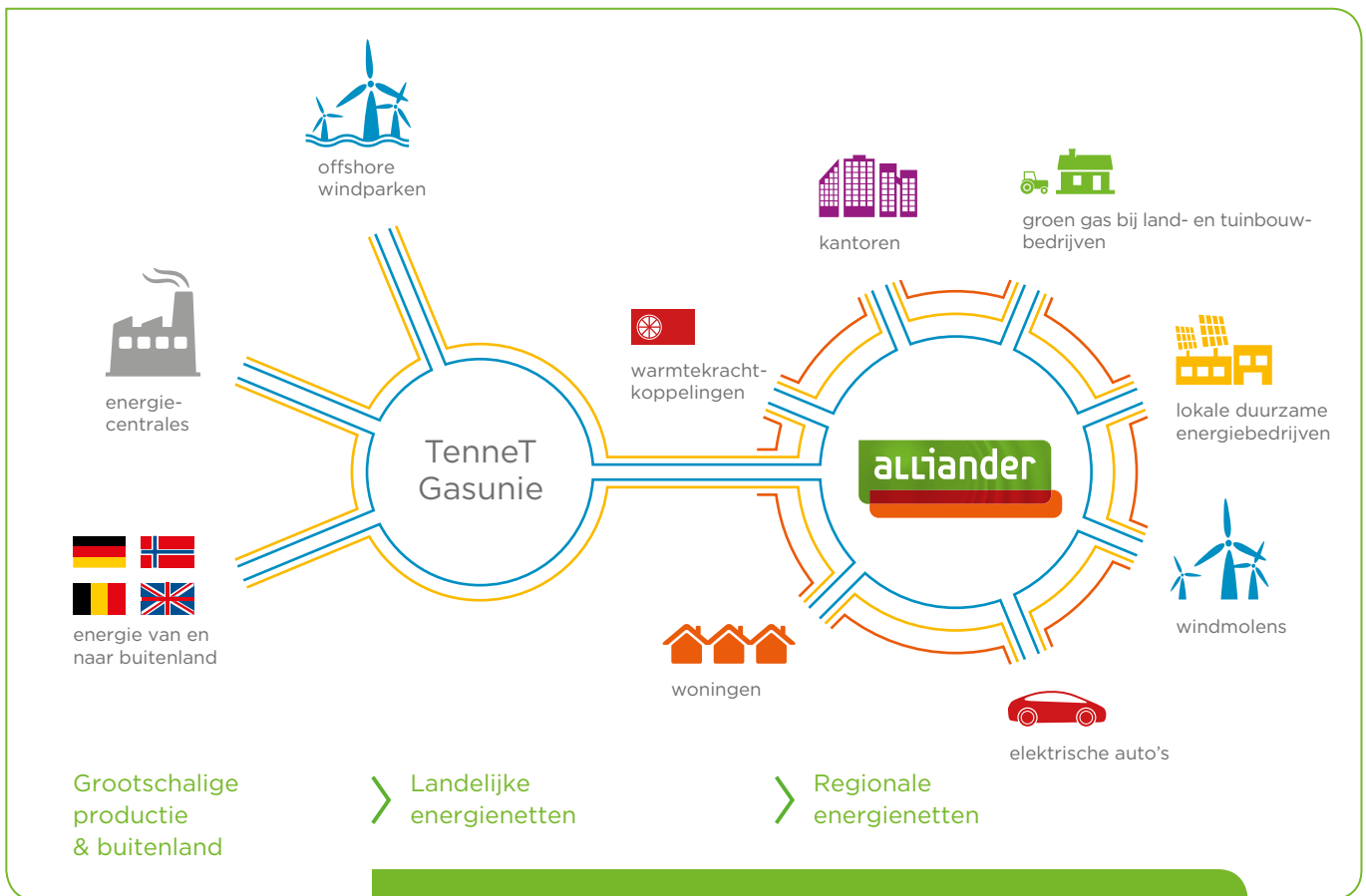
Organisatiestructuur

Binnen het energienetwerkbedrijf zijn diverse bedrijven actief, waaronder de netbeheerders Liander en Endinet. Liandon is ons kenniscentrum en verantwoordelijk voor een groot deel van de technische innovaties voor het transport en de distributie van elektriciteit en gas. Om de energieambities van provincies, gemeenten en andere klanten te ondersteunen, ontwikkelen wij daarnaast nieuwe bedrijfsactiviteiten die bijdragen aan een verdere

verduurzaming van de samenleving. In Duitsland werken wij onder meer aan netbeheer en de aanleg en het onderhoud van openbare verlichting en verkeersregelininstallaties.

Aandeelhouders van Alliander zijn Nederlandse provincies en gemeenten. De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland, Friesland, Noord-Holland en de gemeente Amsterdam.

Onze rol in de energiesector

Steeds meer consumenten en bedrijven leveren door hen zelf geproduceerde energie aan onze energienetten. Hierdoor wordt de energieketen dynamischer. Alliander produceert zelf geen energie, maar distribueert de elektriciteit en het gas zo efficiënt mogelijk in de regio. Bijvoorbeeld van windmolens naar huishoudens of naar laadpunten voor elektrisch vervoer.

Missie, visie en strategie

Onze klanten zijn in toenemende mate afhankelijk van de beschikbaarheid van energie. Zij rekenen er op dat energie er altijd is en op een veilige en betrouwbare manier gebruikt kan worden. Tegelijkertijd is het belangrijk dat de energievoorziening, ook op de langere termijn, betaalbaar blijft en duurzamer wordt.

Missie

Wij streven naar een betere samenleving in de regio's waarmee we zijn verbonden.

Visie

Het energielandschap verandert. Energie wordt centraal én lokaal geproduceerd en er ontstaan nieuwe energievormen en toepassingen. Er ontstaat nieuwe dienstverlening, bijvoorbeeld op het gebied van elektrisch vervoer, energiebesparing, energiemanagement en lokale opwek. Dit stelt andere eisen aan onze infrastructuur, de informatievoorziening en onze samenwerking met partners. Alliander wil in de energietransitie een faciliterende rol vervullen. Wij faciliteren een open energiemarkt en ondersteunen duurzame energiekeuzes van onze klanten en van de regio's waarin we werken.

Onze strategie

Pijler	Doelstellingen
Operatie	Voortdurend beter presteren op dienstverlening, leveringszekerheid en kosten door efficiënter te werken en zaken in één keer goed te doen.
Innovatie	Faciliteren van de verduurzaming van de energiemarkt, energienetten geschikt maken voor duurzame energiebronnen en innovatieve technieken en concepten ontwikkelen.
Groei	Groeien om financiële verbeteringen en voldoende slagkracht te bereiken, zodat grote investeringen in de toekomst gerealiseerd kunnen worden. Daarnaast streven naar risicospreiding, aantrekkelijkheid voor stakeholders en leren van innovaties.

Energie voor onze stakeholders

Onze stakeholders hebben verschillende behoeften. Om hen zo goed mogelijk te helpen, gaan we met hen in gesprek. Samen bepalen we wat er nodig is om de energietoekomst vorm te geven.

Klanten

De zekerheid van energie is voor klanten het belangrijkste. Daarom staan we dag en nacht klaar voor een betrouwbare energievoorziening. We willen dat gemak voor klanten centraal staat. Alliander faciliteert de overgang naar een duurzame energievoorziening en is de natuurlijke partner in de ontwikkeling en uitvoering van energiebeleid.

Medewerkers

Onze medewerkers maken het mogelijk dat we de betrouwbaarheid van onze netten blijven garanderen en tegelijk nieuwe ontwikkelingen in de energiemarkt kunnen faciliteren. Wij blijven bouwen aan een organisatie waar medewerkers vertrouwen hebben in de professionaliteit en het vakmanschap van collega's.

Aandeelhouders en investeerders

Een stevige financiële basis is de voorwaarde voor onze maatschappelijke opdracht om een betrouwbare energievoorziening te realiseren. Met focus op een duurzame bedrijfsvoering streven we ernaar onze maatschappelijke en financiële doelstellingen te handhaven.

Onze doelstellingen in 2015

Jaarlijks werken we eraan om onze strategische doelstellingen te realiseren voor stakeholders. Het overzicht hieronder toont onze concrete doelen voor 2015. Over de bereikte resultaten leggen wij verantwoording af in het jaarverslag 2015. In het halfjaarbericht geven wij een tussentijdse rapportage.

Veiligheid

Doelstellingen	Jaarplan 2014	Jaarplan 2015	Strategische doelstellingen
 LTIF (lost time injury frequency) Aantal ongevallen met verzuim maal een miljoen gedeeld door het aantal gewerkte uren.	LTIF lager dan 2,4	De LTIF is 2,2 of lager	Een LTIF score van 2,0 vanaf 2017.

Klanten

Doelstellingen	Jaarplan 2014	Jaarplan 2015	Strategische doelstellingen
 Klanttevredenheid¹	Hoger dan een benchmark van Nederlandse netbeheerders.	Klanttevredenheid consumenten- en zakelijke markt blijft hoger dan een benchmark van Nederlandse netbeheerders.	Klanttevredenheid consumenten- en zakelijke markt blijft hoger dan een benchmark van Nederlandse netbeheerders.
 Uitvalduur elektriciteit¹	Lager dan 22 minuten.	Behoud van lage uitvalduur. Doelstelling 2015 is maximaal 22 minuten.	De uitvalduur blijft maximaal 22 minuten in de komende jaren.
 Postcodegebieden met meer dan vijf storingen per jaar¹	Maximaal 18.	Het aantal postcodegebieden met meer dan vijf storingen is maximaal 17	Het aantal postcodegebieden met meer dan vijf storingen is maximaal 15 in 2017.
 Voortgang 25 belangrijkste projecten¹	90% van de belangrijkste projecten is afgerond.	Ook in 2015 streven we ernaar om 90% van de 25 belangrijkste projecten af te ronden.	

¹ Betreft Liander.

Medewerkers

Doelstellingen	Jaarplan 2014	Jaarplan 2015	Strategische doelstellingen
 Score medewerkers-onderzoek¹	Score van 73 in het medewerkersonderzoek van Great Place to Work.	Ook in 2015 streven wij naar een score van 73 in het medewerkersonderzoek van Great Place to Work.	Topwerkgever zijn: een innovatief en succesvol bedrijf waar we werken aan het ontwikkelen van toekomstgerichte kennis en competenties.
 Verzuim medewerkers	Verzuimpercentage van maximaal 4,0%.	Verzuimpercentage van maximaal 4,0%	Het verzuimpercentage is maximaal 4,0% in de komende jaren.
 Vrouwen in leidinggevende posities	Minimaal 22%.	Minimaal 23% van alle leidinggevende posities wordt vervuld door een vrouw.	In 2020 is minimaal 27% van onze leidinggevendenden vrouw.
 Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt	90 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werk aanbieden.	100 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werk aanbieden.	In 2020 begeleiden we, in samenwerking met onze leveranciers, per jaar meer dan 100 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk.

Aandeelhouders en investeerders

Doelstellingen	Jaarplan 2014	Jaarplan 2015	Strategische doelstellingen
 Behoud solide rating	Handhaven solide A rating profiel.	Handhaven solide A rating profiel.	Handhaven solide A rating profiel. Voortdurend beter presteren dan de sector op het gebied van kosten en operational excellence.
 FFO/Nettoschuld	> 20%	> 20%	Solide resultaten passend bij het gereguleerde toegestane rendement.
Rentedekking	> 3,5	> 3,5	
Nettoschuld (nettoschuld+eigen vermogen)	< 60%	< 60%	
Solvabiliteit	> 30%	> 30%	
 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen²	Minimaal 60%.	Bij minimaal 65% van onze uitgaven wordt maatschappelijk verantwoord ingekocht.	In 2020 hebben we met minimaal 80% van onze leveranciers afspraken gemaakt over de CO ₂ -prestatie van het eigen bedrijf en de te leveren producten of diensten aan Alliander. Van ons materiaal is 40% circulair ingekocht.
 CO₂-uitstoot eigen bedrijfsvoering	Maximaal 783 kton.	De CO ₂ -uitstoot bedraagt maximaal 859 kton (volgens sectorbrede rekenmethodiek)	We streven naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2023.

¹ Het medewerkersonderzoek betreft Alliander, exclusief Endinet, Alliander AG en Stam.

² Betreft Alliander exclusief Endinet.

Proeftuinen door het hele land

De wegen vol elektrische auto's, daken bedekt met zonnepanelen en in elke wijk een windmolen die zorgt voor energie. Hoe de samenleving er in 2030 precies uitziet, kunnen wij niet voorspellen. Maar dat er dan volop gebruik wordt gemaakt van duurzame energie weten we wel. Daarom werken we aan zogenaamde 'proeftuinen'. Hier onderzoeken we samen met klanten, maatschappelijke partners en branchegeenoten de effecten van lokale duurzame energieopwekking op onze netten. In 2015 lopen er onder meer proeftuinen in Lochem, Zeewolde, Deventer, Texel, Heerhugowaard, Amsterdam en Venlo.

Step2Work: een kans voor iedereen

Jongeren, 50-plussers, mensen met een fysieke beperking. Met het programma Step2Work geven we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer kans op een baan. We zetten bijvoorbeeld projecten op om jeugdwerkloosheid in Amsterdam tegen te gaan, begeleiden bikkels van de Bart de Graaff Foundation en organiseren opleidingen voor het voortgezet speciaal onderwijs. Met onze aanpak willen we ieders talent benutten en niet focussen op beperkingen. In 2015 bieden we een leerwerkplek aan 100 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Lokale, duurzame energieopwekking makkelijker maken

Zonnepanelen op het dak van de school of een gezamenlijke windmolen voor de sportclub? Liander helpt klanten die willen starten met een duurzaam initiatief. We gaan in gesprek met energielievegen om te vragen waar ze mee zitten én we werken mee aan een oplossing. Ook geven we volop informatie via www.liander.nl/samen. Kijk voor meer nieuwe initiatieven op pagina 22 van dit jaarplan.

Mogelijke ruil regionale netwerken

We onderzoeken of we onze netwerken in Eindhoven en Zuidoost-Brabant kunnen ruilen met de netwerken van netbeheerder Enexis in Friesland en de Noordoostpolder. Klanten krijgen dan dezelfde netbeheerder voor gas en elektriciteit. Als de ruil doorgaat, wordt in 2015 een overeenkomst getekend en wordt de ruil feitelijk geëffectueerd op 1 januari 2016.

Stedin en Liander bundelen krachten voor mobiel netwerk

Netbeheerders Liander en Stedin gaan samenwerken op het gebied van dataverkeer. Er wordt een gezamenlijk mobiel communicatienetwerk gebouwd en beheerd. Via dit CDMA-netwerk kunnen we slimme meters uitlezen en is communicatie met (toekomstige) installaties in de energienetten mogelijk. De samenwerking met Stedin creëert schaalvoordeel en biedt een kostenbewuste oplossing voor klanten.

Een vernieuwd, duurzaam pand voor 1.550 collega's

We bouwen een uniek, duurzaam gebouwencomplex in Duiven dat volgens de uitgangspunten van Het Nieuwe Werken wordt ingericht. Het pand biedt vanaf eind 2015 plaats aan 1.550 collega's. Het wordt een werkomgeving die samenwerken en ontmoeten stimuleert. Er zijn ruimtes om te overleggen, in stilte te werken en om samen te werken aan een opdracht. Bovendien voorzien we met het gebouw in onze eigen energiebehoefte én leveren we energie aan de omgeving.

Verbonden met de regio

In iedere regio zijn de energiebehoeften en de mogelijkheden voor energieopwekking verschillend. Daarom kiezen wij voor een regionale aanpak. Onze activiteiten voeren we zoveel mogelijk uit in samenwerking met gemeenten in onze regio's.

Dat iedereen op elk moment stroom en gas moet kunnen gebruiken, vinden we vanzelfsprekend. Daarom werken we dagelijks aan de betrouwbaarheid en de veiligheid van het energienet. Een flinke klus, want we hebben in totaal een netwerk van 88.000 kilometer elektriciteitskabels en 43.000 kilometer gasbuizen. Is er toch een storing, dan staan onze monteurs dag en nacht klaar om deze zo snel mogelijk te verhelpen.

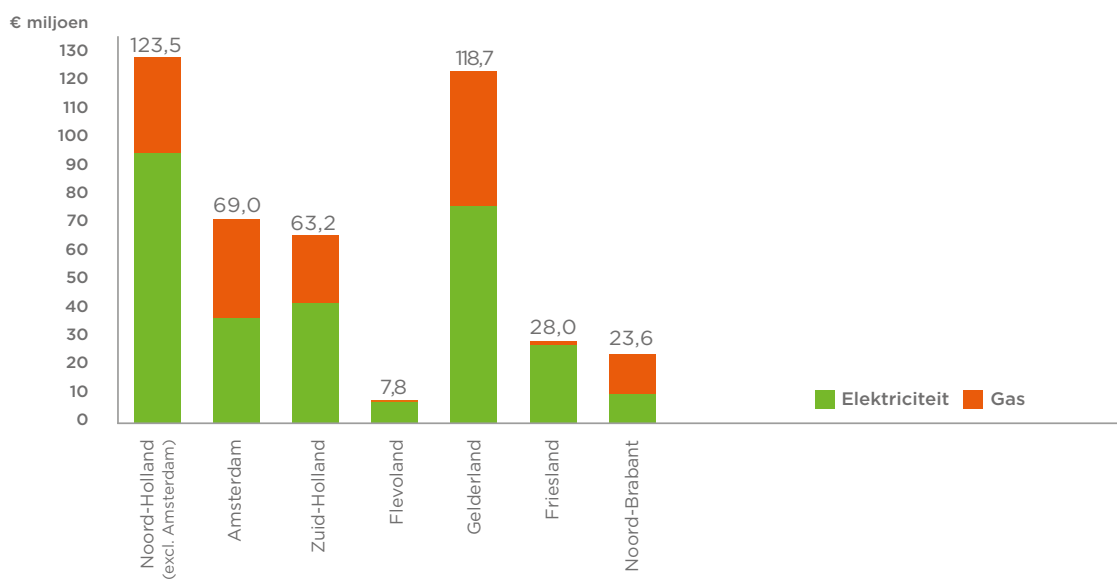
Innovatie in het net

In 2015 moderniseren we in alle regio's delen van onze energienetten. We doen extra controles om het aantal storingen te verminderen en waar nodig vervangen we onderdelen om herhaalstoringen tegen te gaan. Ook voegen we direct innovatieve technieken en ICT toe waarmee we storingen sneller kunnen lokaliseren en in sommige gevallen ook op afstand oplossen. In onder meer Noord-Holland, Gelderland en Zuid-Holland vervangen we gasleidingen preventief. De planning van onze activiteiten sluit zo veel mogelijk aan bij aan andere werkzaamheden in gemeenten om de overlast voor klanten te beperken.

Investeringen

Per regio hebben we een prognose gemaakt van de benodigde investeringen in onze netwerken. Denk hierbij aan uitbreiding of vervanging van onze gas- en elektriciteitsnetten, het installeren van slimme meters en het aanleggen van intelligente netten.

Noord-Holland

In de provincie Noord-Holland zien we dat wind- en zonne-energie zich snel ontwikkelen. Om duurzame ontwikkeling in de regio te faciliteren, versterkt Liander de energienetten. We sluiten aan bij ontwikkelingen in de regio.

Volop nieuwbouwprojecten

Woningbouw neemt weer toe in Noord-Holland. Diverse gemeenten hebben plannen voor nieuwbouw in 2015. Onder meer in de gemeenten Blaricum, Weesp en Muiden worden nieuwe woningen gerealiseerd, waarbij Liander de aansluitingen op het energienet in orde maakt. In de Haarlemmermeer gaat de groei van bedrijvigheid in rap tempo door. Liander verstevigt het netwerk om grote klanten, waaronder tuinders en datacenters, betrouwbaar van energie te voorzien. In 2015 werken we hier aan het onderstation Haarlemmermeer, bouwen we een schakelstation in Rijsenhout en breiden we onze stations in Hoofddorp en Rozenburg uit.

Aansluiten bij reconstructie van wegen

Om de bereikbaarheid en doorstroom van het verkeer te verbeteren, heeft Rijkswaterstaat werkzaamheden gepland aan verschillende snelwegen. Dit heeft ook vaak impact op de bestaande energie-infrastructuur. Voor de verbreding van de snelwegen tussen Amsterdam en Almere verlegt Liander

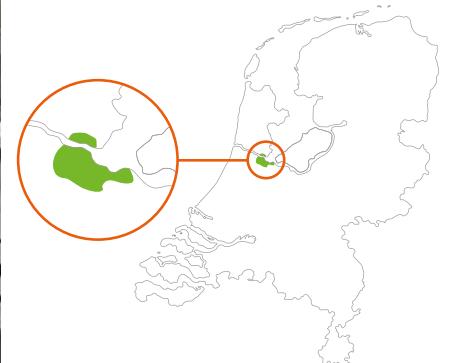
komend jaar leidingen langs de A1 bij Muiden. Het werk aan onze netten bij de N23 (tracé Westfriisaweg) en N241 (Verlaat-Schagen) loopt volgens planning nog door tot 2016.

Lokale duurzame energieopwekking

Samen met TenneT bereiden we de bouw van twee nieuwe onderstations in de provincie voor, te weten in Middenmeer en De Weel. Deze stations zijn noodzakelijk om de toename van duurzame energie in het gebied adequaat te faciliteren. Om de kwaliteit van de energievoorziening te verbeteren, vinden ook aanpassingen plaats in het laagspanningsnet in Haarlem, Amstelveen en Aalsmeer.

Amsterdam

Bedrijvigheid in Amsterdam maakt een betrouwbare energievoorziening cruciaal. Daarom staat Liander dag en nacht paraat in de hoofdstad. We breiden ons netwerk uit om datacenters en andere grote bedrijven te verwelkomen. Samen werken we aan een smart city.

Ontwikkeling van de Zuidas

Op de Zuidas worden steeds meer woningen en kantoren gebouwd. Met als gevolg dat de energievraag inmiddels vergelijkbaar is met die van een middelgrote stad. En door de uitbreiding van de Schiphol-Almerelijn wordt er voor de komende jaren nog meer vraag naar elektriciteit verwacht. Daarom wordt het hoogspanningsnet aangepast en breidt Liander ook het verdeelstation Zorgvlied uit. Los van onze technische werkzaamheden spreken we met de gemeente en politie over de bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie.

Peperbus blijft in het straatbeeld

De karakteristieke Peperbussen op de Amsterdamse straathoeken zijn echte blikvangers. Veel Amsterdammers zullen denken dat een Peperbus alleen is bedoeld als aanplakzuil, maar in het binnenwerk zit een compleet gasdistrictsstation. In de eerste helft van 2015 hopen we een nieuwe, innovatieve peperbus in het centrum te plaatsen, waarmee we honderden woningen en bedrijven in de

Elektriciteit
(€ miljoen)

Uitbreiding	Vervanging
26,9	8,7

Gas

(€ miljoen)

Uitbreiding	Vervanging
3,7	29,6

Slimme meters
(circa)

Plaatsingen
51.000

Klantaansluitingen
(circa)

Elektriciteit en gas
843.000

Medewerkers in Amsterdam

830

Aanleg glasvezel-kabel (kilometer)

16

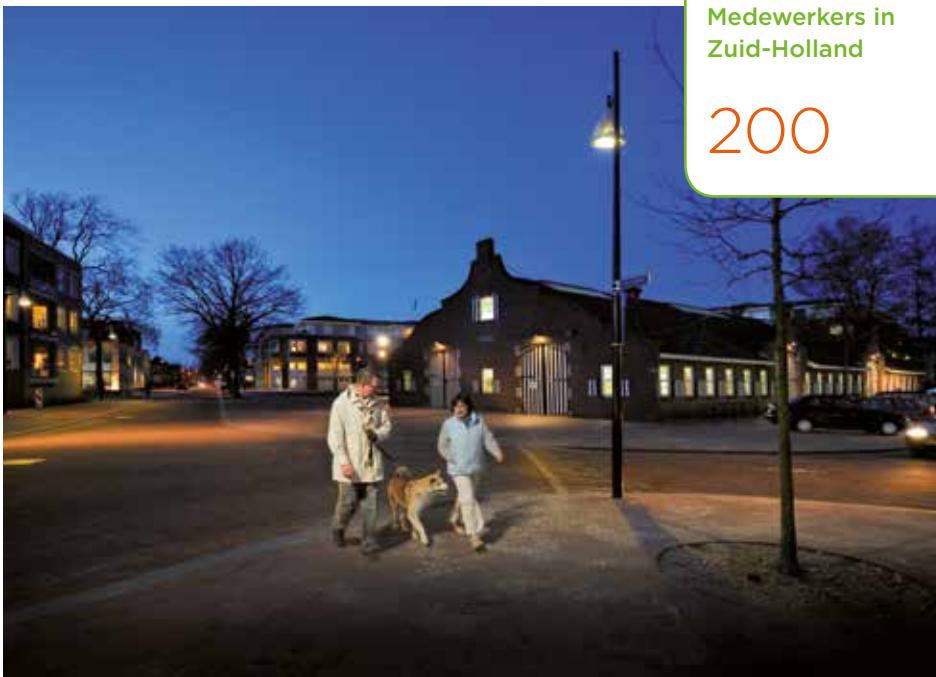
omgeving van gas voorzien. Onze energienetten lopen dwars door de stad en drukke verkeersroutes. Daarom plannen we werkzaamheden nauwkeurig en in overleg met de gemeente.

Partner in Amsterdam Smart City

In 2015 zijn wij opnieuw partner in Amsterdam Smart City, een initiatief met meer dan 100 partijen die samenwerken aan slimme toepassingen met energie in Amsterdam. We testen verschillende technologieën in Nieuw-West, IJburg en Zuidoost. Samen met bewoners onderzoeken we hoe hun wijk aangenamer en duurzamer kan worden. Door nieuwe technologieën tastbaar te maken, willen we bewoners prikkelen om zelf aan de slag te gaan met bijvoorbeeld zonnepanelen, een slimme meter of slimme toepassingen in huis. We bespreken ook de mogelijkheden voor internationale samenwerking op het gebied van smart cities. Hierbij komen onderwerpen aan bod als ICT, data, cyber security, energiemanagementsystemen en mobiliteit.

Zuid-Holland

Liander ondersteunt de provincie in haar ambities om in 2020 14% van het totale energieverbruik op te wekken uit hernieuwbare bronnen. We passen de infrastructuur aan voor gas en elektriciteit om nieuwe woningen en bedrijven te kunnen aansluiten en lokale duurzame energieopwekking te faciliteren.

Storingen voorkomen

Klanten in sommige postcodegebieden hadden in 2014 vaak last van storingen. Dat was hinderlijk en kost de maatschappij geld. Om storingen te voorkomen, vervangen we in 2015 preventief delen van het laagspanningsnet. Dit doen we in Zuid-Holland onder meer in Wassenaar en Katwijk.

Slimme openbare verlichting in Leiden

Verlichting van snelwegen of straten is noodzakelijk voor de sociale en verkeersveiligheid, maar kost relatief veel energie. Steeds meer gemeenten stellen ons de vraag hoe zij op openbare verlichting kunnen besparen. We willen hen actief ondersteunen in de overgang naar energiezuinige openbare verlichting. Bijvoorbeeld door zelf de tijd te kunnen bepalen waarop de openbare verlichting inschakelt. De pilot die we in 2014 in Leiden deden met slimme monitoring-, schakel- en dimfuncties van openbare verlichting breiden we in 2015 uit.

Meer vraag naar elektriciteit

In Zuid-Holland stijgt de vraag naar elektriciteit. Liander breidt het netwerk uit om te voldoen aan de vraag. In 2015 verzwaren we het net en plaatsen nieuwe schakelstations in onder meer Alphen aan den Rijn, Teylingen en Leiden. In Leiden zijn we bovendien aan het werk rondom het Bio Science Park om kabels en leidingen te verleggen. De gemeente werkt hier aan een betere ontsluiting van het gebied.

Flevoland

In Flevoland worden veel nieuwbouwprojecten gerealiseerd. Liander investeert daarom bijna 7 miljoen euro in de uitbreiding van het energienet in deze regio. Daarnaast denken we met de provincie en gemeenten mee over duurzame initiatieven. Windparken spelen een belangrijke rol in de ambitie van de provincie Flevoland om in 2020 energieneutraal te zijn.

Volop bouwplannen

De ontwikkelingen in Flevoland gaan hard. Er worden in 2015 zowel nieuwe woningen als industrieterreinen opgeleverd. Liander gaat hier aan de slag om het midden-spanningsnet te verleggen en uit te breiden. We verwachten onder meer dat de gemeente Lelystad het industrieterrein Flevokust-Noord in 2015 bouwrijp maakt. En in Lelystad, Almere, Zeewolde en Dronten staat nieuwe woningbouw gepland. Liander zorgt ervoor dat nieuwe bedrijven en woningen moeiteloos en snel op het energienet worden aangesloten.

Bereikbaarheid

Omdat de provincie zich snel ontwikkelt, zien we dat Rijkswaterstaat de bereikbaarheid wil verbeteren. Op diverse plaatsen tussen Amsterdam en Almere zal Liander kabels en leidingen verleggen om (nieuwe) verkeersroutes mogelijk te maken.

Plannen voor windenergie

Naast de reguliere werkzaamheden is Liander betrokken bij de plannen voor de herstructurering van windenergie in Flevoland en rond de uitbreiding van vliegveld Lelystad. De komende 15 jaar wordt het grootste deel van het bestaande windpark (circa 535 MW) gesaneerd en vervangen door windparken met een gezamenlijke capaciteit van 1250 MW. Dit heeft in de komende jaren een forse impact op het energienet.

Gelderland

De ontwikkeling van nieuwe woningen en bedrijventerreinen krijgt in Gelderland veel aandacht. Daarom past Liander de energie-infrastructuur aan. In 2015 investeert Liander ruim 118 miljoen euro om het energienet klaar te maken voor de toekomst.

Groei in Gelderland

In de provincie zien we een groei in woningen en bedrijventerreinen, bijvoorbeeld in Apeldoorn, Deventer, Barneveld, Harderwijk en Ede. Hierdoor groeit ook de vraag naar energie. Op diverse plaatsen passen we de energie-infrastructuur aan om aan de vraag te kunnen voldoen. We volgen ontwikkelingen in de omgeving op de voet, bijvoorbeeld bij de glastuinbouw in de Bommelerwaard. Deze ontwikkelingen kunnen grote impact hebben op onze infrastructuur.

Plannen voor duurzame energie

Naast de reguliere werkzaamheden is Liander betrokken bij de plannen voor de herstructurering van windenergie in de provincie Gelderland. Aan de provincie is een impactanalyse opgeleverd voor de potentiële locaties en de eerste aanvragen voor een aansluiting zijn in behandeling genomen. In Buren, Arnhem en op het industrieterrein Kievitsmeent in Ede-West worden in 2015 windmolens aangesloten. Bovendien werken wij aan de aanleg van een warmtenet in Nijmegen. Restwarmte van afvalenergiecentrale ARN in

Weurt wordt gebruikt voor het verwarmen van bestaande en nieuwbouwwoningen en bedrijven in het Waalfront en de Waalsprong.

Ruimte voor de Rivier

In Gelderland loopt het programma 'Ruimte voor de Rivier'. Om het rivierengebied in de toekomst beter te beschermen tegen overstromingen krijgen rivieren op meerdere plaatsen meer ruimte. Dit heeft ook invloed op onze infrastructuur. In een aantal gevallen is het noodzakelijk om kabels en leidingen te verplaatsen. In 2015 werken we onder meer in de uiterwaard van Cortenoever.

Friesland

In Friesland neemt de vraag naar ondersteuning van duurzame initiatieven toe. Samen met de provincie, gemeenten en bedrijven werken we aan een goede inpassing in de energievoorziening. Met de aanleg van intelligente energienetten kunnen we de betrouwbaarheid van het energietransport onverminderd hoog houden.

Energienetten worden intelligent

De capaciteit van de huidige energienetten in Friesland voldoet niet overal meer. Dit komt met name door de toename van lokale energieopwekking. Daarom leggen we intelligente energienetten aan. Deze netten hebben een vermogen van 20 kilovolt en kunnen de extra energievraag aan. Bovendien kunnen we in deze netten de stroom en spanning in het energienet op afstand meten en het net nauwkeuriger monitoren en besturen. In 2015 leggen we onder meer een intelligent net aan bij Kootstertille.

Grote aansluiting naar bedrijven

Een aanzienlijke energievraag komt ook van drie grote zuivelfabrieken in Friesland, namelijk A-Ware, Fonterra en Ausnutria Hyproca. In 2014 zijn we gestart om hogedruk gasaansluitingen naar deze bedrijven aan te leggen. Deze werkzaamheden ronden we naar verwachting af in 2015.

Aanpassingen op verzoek van de omgeving

Veranderingen in de regio hebben vaak invloed op onze bestaande netten. In 2015 verleggen wij kabels en leidingen in de omgeving van de N381. Tussen Dokkum en Nijenga continueren wij werkzaamheden die in 2013 zijn gestart rond De Centrale As. Deze nieuwe weg zal de ruimtelijke en sociaal-economische infrastructuur in Noordoost Friesland verbeteren. In 2015 zijn we als partner verbonden aan de voorbereiding van Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa (2018).

Vervangingen in het gasnetwerk

Door het hele land worden leidingen van grijs gietijzer vervangen. Met de toezichthouder SodM is in 2010 een plan gemaakt voor een stapsgewijze landelijke aanpak. In 2015 vervangen wij ook in Friesland nog kilometers van deze leidingen. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden maken we gebruik van nieuwe technieken, waarmee we de overlast voor de omgeving zo veel mogelijk beperken.

Noord-Brabant

Om dagelijks te voldoen aan de vraag naar energie, verhoogt Endinet op sommige plaatsen de capaciteit van de netten. Ook wordt de kwaliteit van de gasnetten op verschillende plaatsen verbeterd om de kans op storingen verder te verkleinen. Samen met regionale overheden worden de mogelijkheden van lokale duurzame opwekking van energie verkend en op enkele locaties uitgetoetst.

Elektriciteit
(€ miljoen)

Uitbreiding	Vervanging
2,6	7,3

Slimme meters
(circa)

Plaatsingen
22.000

Medewerkers in Noord-Brabant

370

Gas
(€ miljoen)

Uitbreiding	Vervanging
3,7	10,0

Klantaansluitingen
(circa)

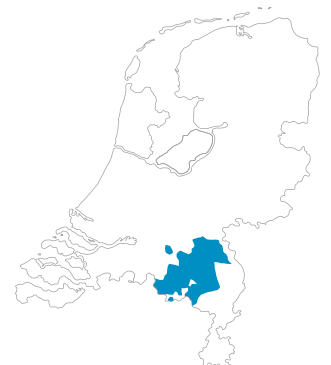

Elektriciteit en gas
505.000

Aanleg glasvezel-kabel (kilometer)

5

Vergroten van de kwaliteit

Endinet verbetert de kwaliteit van het gasnetwerk. Op basis van een uitgebreide risicoanalyse is besloten om de komende jaren een aantal gasleidingen te vervangen en gasstations te saneren. Dit verlaagt het risico op storingen in het gasdistributienet en verhoogt de kwaliteit van het net. De werkzaamheden verlopen volgens plan en gaan door tot en met 2016. Bij het saneren van de leidingen wordt zo veel mogelijk de combinatie gezocht met reconstructies en andere gemeentewerken om de overlast voor de omgeving te beperken. Ook enkele verdeelstations voor elektriciteit worden in de komende jaren gesaneerd. Werkzaamheden aan het hoofdverdeelstation in Tongelre worden in 2015 afgerond.

Project Airey

Om de effecten van grootschalige zonne-energie in onze netten te bepalen, is in Eindhoven het project Airey opgezet. In 2015 worden huizen voorzien van zonnepanelen en schakelstations van extra meetapparatuur. We onderzoeken wat het effect is voor de netwerken van Endinet.

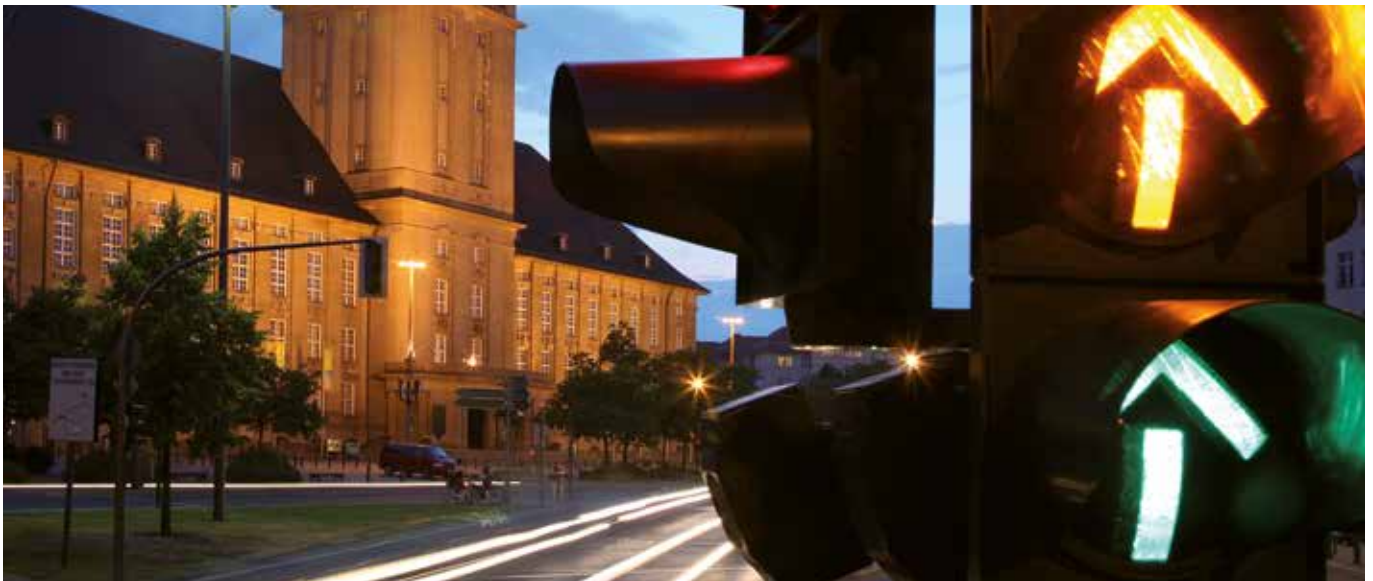
Smart cities en communities in Eindhoven

Vanaf 2015 werkt Endinet actief mee aan Europese onderzoeken en initiatieven op het gebied van smart cities en communities. Er zijn projecten gepland op het gebied van:

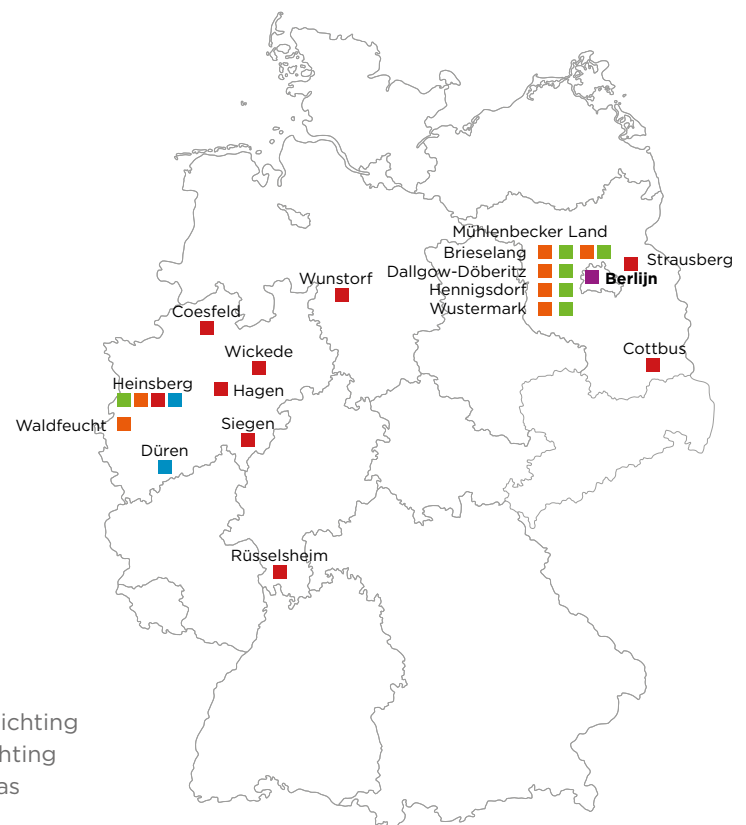
- vermindering van gasverbruik door grootschalige renovatie/isolatie;
- grootschalige invoeding van zonne-energie en plaatsing van windturbines;
- proeven met energieopslag in de wijk;
- onderzoek naar het potentieel voor Smart Charging bij elektrisch vervoer;
- intelligente openbare verlichting.

Duitsland

In Duitsland is het aandeel duurzaam opgewekte energie snel gestegen en veel groter dan in Nederland. Via dochteronderneming Alliander AG zijn we met ongeveer 160 collega's nauw betrokken. In onder meer Berlijn, Brandenburg, Noordrijn-Westfalen en Hessen beheren wij elektriciteits- en gasnetten, openbare verlichting en verkeerslichten.

Alliander AG werkt mee aan betaalbare energiesystemen in Duitsland en helpt wijken om slim met energie om te gaan. Samen met partners denken we mee over duurzame initiatieven, zoals de bevordering van brandstofceltechnologie en zonne-energie. Ook leveren we een bijdrage aan de laadinfrastructuur voor het groeiende aantal elektrische voertuigen. Daarnaast werken we in 2015 op verschillende plaatsen, waaronder Hagen, Rüsselsheim en Cottbus, aan het moderniseren van de openbare verlichting. Hiermee dragen we bij aan energiebesparing in de regio.

Actief in nieuwe markten

Alliander kijkt vooruit. Naast ons werk aan de energienetten starten we activiteiten op het gebied van elektrische mobiliteit, duurzame gebiedsontwikkeling en duurzaam wonen. Wij helpen de maatschappij bij actuele energievragen en krijgen nieuwe inzichten om de energienetten op tijd aan te passen.

Allego

Elektrisch rijden is in opkomst en een eind aan deze groei is nog lang niet in zicht. Daarom investeren wij in het plaatsen en exploiteren van gebruiksvriendelijke laadpunten. Elektrische rijders willen hun auto namelijk overal en altijd kunnen opladen. Allego werkt onafhankelijk en innovatief en krijgt onder meer opdrachten van gemeenten, bedrijven en vervoersmaatschappijen. We werken aan een laadinfrastructuur in Nederland, België en Duitsland, met ambities voor heel Europa. Zo kunnen klanten thuis, op het werk en onderweg rekenen op een betrouwbare, kosteneffectieve en slimme laadoplossing en moderne services. www.allego.eu

Hoom

Hoom begeleidt particuliere woningbezitters bij het verduurzamen van hun woning. Of het nu gaat om isolatie of het opwekken van energie met zonnepanelen. Stap voor stap gaan we op weg naar energieneutraal wonen. Hoom werkt hiervoor samen met bewonersinitiatieven en duurzame ondernemers. Naast initiatieven in Noord-Holland (o.a. Hilversum, Haarlemmermeer en Amsterdam) zal Hoom in 2015 ook in andere regio's aan de slag gaan. www.maakjehuishoom.nl

Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling

Alliander DGO legt letterlijk en figuurlijk verbindingen tussen gebiedseigenaren, overheden en aanbieders en gebruikers van warmte, koude, CO₂ en stoom. Omdat we veel contacten leggen met lokale partijen zien we volop kansen. We komen samen tot gebiedsvisies, ontwikkelen duurzame business cases en realiseren betrouwbare oplossingen. In 2015 stellen we het open warmtenet Nijmegen in gebruik en realiseren we een biogasnet. We ontwikkelen ook open warmtenetten in onder meer de Greenport Venlo en in de regio IJmond. www.allianderdgo.nl

Januari 2015
Eerste druk

Alliander N.V.

Bezoekadres:
Utrechtseweg 68, 6812 AH Arnhem
Postadres:
Postbus 50, 6920 AB Duiven
info@alliander.com
www.alliander.com

Uitgave © Alliander N.V.

